

การพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 The Development Administrative of a School-Based Management under Kalasin Primary Educational Service Area Office 3

ทัตตะวัน นามจุมจัง,¹ ดร.ฐิติศักดิ์ เวชกามา,² ดร.พัชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ³

Tadtawan Namchumchung,¹ Dr.Thitisak Wechakama,² Dr. Pacharawit
Chansirisira. ³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพ ปัญหา การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 และ 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 การวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และ คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 647 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปเครจซี่และมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่น 0.94 แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระยะที่ 2 การประเมินแนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนสังกัด

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาพิเศษ คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Master degree Student of Educational Administration Program Faculty of Education, Mahasarakham University

² Finance and Accounting Officer Senior Professional Level, Faculty of Veterinary Mahasarakham University

³ Asst. Prof. Educational Administration, Faculty of Education, Mahasarakham University

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมิน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยปรากฏ ดังนี้ 1) สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับน้อย 3) แนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 พิจารณาจากการวิเคราะห์เนื้อหาประเด็นที่การกล่าวถึงมากที่สุด ดังนี้ เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการศึกษา เปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน และผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางและนโยบายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และควรกำหนดหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและบริบทของชุมชน

คำสำคัญ : การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

ABSTRACT

The research aimed to: 1) study the situations Problems of a School-Based Management under Kalasin Primary Educational Service Area Office 3. 2) study the Guidelines for Development of a School-Based Management under Kalasin Primary Educational Service Area Office 3. The research was divided into 2 phases. Phase 1 studying the situations problems and guidelines for development of a School-Based Management . Data were collected from the school administrators, teachers, and school boards, total of 647 persons. The sample size was determined according to the Krejcie and Morgan table, and Indepth Interview by selecting a specifics, total of 10 persons. The research instruments were the Questionnaire, the Structured Interviews. The statistics used were percentage, mean, standard deviation. Phase 2 Assessment Guidelines of Developing School-Based Management under Kalasin Primary Educational Service Area Office 3. Data were collected from the school administrators, total of 9

persons, by selecting a specifics. The research instrument were the Evaluation Form. The qualitative data were analyzed with descriptive analysis.

The research findings were : 1) The Administrative Situation by using the School-based Management in schools under Kalasin Primary Educational Service Area Office 3, in overall, was in "High" level. 2) The Administrative Problem by using the School-based Management, in overall, it was in "Low" level. 3) The Development Administrative by using School-based Management, were as follows : the provision in opportunity for parents and community play their roles in Educational Management, the provision in opportunity for school boards, community, and parents to participate in determining the guidelines and policy for developing the Educational Quality, and the school curriculum should be determined to be congruent with situation and context of community.

Keywords : School-Based Administration, Kalasin Primary Educational Service Area Office 3

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 9 บัญญัติให้มีการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาโดยยึดหลักการมีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นและสถานศึกษา กำหนดมาตรฐานวิชาชีพครู และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการระดมทรัพยากรมาใช้ในการจัดการศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตามนโยบายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

พ.ศ. 2542 การบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางของการบริหารจัดการที่สถานศึกษา (School-Based Management : SBM) กล่าวคือ สถานศึกษามีอิสระในการบริหารและจัดการศึกษาทั้งในด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป ที่สนองต่อความต้องการของผู้รับบริการและชุมชน โดยรอบ (เสาวนิตย์ ชัยมุสิก. 2544 : 5-6)

การกระจายอำนาจไปยังสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติ

การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 และ 40 เป็นไปตามแนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management : SBM) ซึ่งเป็นแนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาโดยตรง ให้สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ มีอิสระและความคล่องตัวในการตัดสินใจในการบริหารจัดการทั้งทางด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป โดยคณะกรรมการสถานศึกษาซึ่งเป็นตัวแทนของผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) ร่วมกันบริหารสถานศึกษาไปตามความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชนมากที่สุด (อุทัย บุญประเสริฐ. 2543 : ข-ค)

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ทำให้การปฏิรูปการศึกษาดำเนินไปด้วยดีเนื่องจากมีความสอดคล้องกันมากขึ้นในวงการศึกษาาระหว่างรูปแบบโครงสร้างกับพฤติกรรมกรรมการบริหาร การศึกษา หน่วยงานส่วนกลางและหน่วยงานระดับเขตพื้นที่การศึกษาจะต้องเปลี่ยนไปสู่บทบาทใหม่ในการทำหน้าที่ ด้านการกำหนดนโยบายและแผน ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านการสนับสนุนวิชาการ และการจัดสรรงบประมาณ ครู บุคลากร

ทางการศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนโดยตรง คุณภาพของโรงเรียนเกิดจากบุคลากรในโรงเรียน โดยบุคลากรภายนอกให้การสนับสนุนเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินงาน ทุกคนทุกฝ่ายจึงต้องตระหนักถึงภารกิจอันสำคัญยิ่ง ต้องสร้างและพัฒนาคุณภาพของตนเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน โดยใช้ประเด็นการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 มาตรฐานการศึกษาและมาตรฐานโรงเรียนเป็นกรอบความคิดสำคัญในการทำงานสู่เป้าหมายร่วมกันทำโรงเรียนดีมีคุณภาพ นั่นคือ การบริหารจัดการโรงเรียนที่ดี สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2549 : ค-ง) ได้พัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้การบริหารฐานโรงเรียนขึ้น เพื่อเป็นแนวทางให้สถานศึกษาประเมินตนเองสำหรับการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพ และเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ กำหนด ประกอบด้วย 3 หลักการ คือ

- 1) การกระจายอำนาจและการบริหารจัดการศึกษา
- 2) การบริหารแบบมีส่วนร่วม
- 3) การบริหารจัดการโรงเรียนที่ดี

(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

อ้างอิงมาจาก ตักติจิตต์ มาศจิตต์. 2550
: 5)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 กล่าวถึง
สภาพ ปัญหาการจัดการศึกษาของ
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3
ในแผนปฏิบัติการประจำปี พ.ศ. 2556
ไว้ 2 ด้าน คือ 1) ด้านโอกาสทาง
การศึกษา การส่งเสริม สนับสนุนให้
บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กร
วิชาชีพ สถาบันศาสนา สถาน
ประกอบการ สถาบันสังคม หรือภาค
ส่วนต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัด
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าไม่สามารถ
นำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมได้ถึง
ระดับที่ตั้งเป้าหมาย 2) ด้าน
ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ การ
กระจายอำนาจการบริหารจัดการสู่
สถานศึกษา การพัฒนาผู้บริหาร
การศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา
ตลอดจนความร่วมมือของผู้ปกครอง
ชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และเอกชน
ซึ่งเป็นกลไกนำไปสู่การบริหารจัดการที่มี
ประสิทธิภาพ พบว่า การมีส่วนร่วมของ
ทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการยังไม่
สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม
ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ (สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์
เขต 3. 2556 : 14)

จากข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยจึง
สนใจศึกษาการพัฒนาแนวทางการ
บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของ
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3
ตามประเด็นแนวทางการบริหารโดยใช้
โรงเรียนเป็นฐานของสำนักงานเลขาธิการ
สภาการศึกษา ประกอบด้วย 3
หลักการ คือ 1) การกระจายอำนาจ
และการบริหารจัดการศึกษา 2) การ
บริหารแบบมีส่วนร่วม 3) การบริหาร
จัดการโรงเรียนที่ดี โดยจำแนกรายด้าน
ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางนำไปสู่การ
พัฒนาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3
ให้มีการบริหารโรงเรียนที่สอดคล้องกับ
แนวคิดของการบริหารโดยใช้โรงเรียน
เป็นฐานได้อย่างสมบูรณ์ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา
การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของ
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3
2. เพื่อศึกษาแนวทางการ
พัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 3,981 คน เป็นครู จำนวน 2,085 คน เป็นคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 1,896 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำแนกเป็นครู 327 คน เป็นคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 320 คน รวมจำนวน 647 คน ได้มาโดยใช้ตาราง Krejcie & Morgan (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. 2553 : 35)

1.3 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา โดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 10 คน

1.4 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่ใช้ในการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และ ประโยชน์ที่ได้รับ ของแนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลหรือเป็นที่ยอมรับของชุมชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

การศึกษา โดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 9 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพ ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นลักษณะแบบสำรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพ ปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ใน 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) การกระจายอำนาจและการบริหารจัดการศึกษา 2) การบริหารแบบมีส่วนร่วม 3) การบริหารจัดการโรงเรียนที่ดี มีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open Ended Form)

2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interviews) ซึ่งผู้วิจัยนำประเด็นข้อค้นพบจากการศึกษา สภาพ ปัญหา การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาในสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 เป็น
ประเด็นในการสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น
2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน
ของผู้รับการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับ ชื่อ-
สกุล ตำแหน่ง สถานที่ทำงาน วันที่ให้
สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะ
เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการบริหารโดยใช้
โรงเรียนเป็นฐาน เป็นแบบปลายเปิด

3. แบบประเมินความ
เหมาะสม ความเป็นไปได้ และ
ประโยชน์ที่ได้รับ จากแนวทาง
พัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3
มีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า (Rating
Scale) โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ

การดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพ
ปัญหา และแนวทางพัฒนาการบริหาร
โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ดังนี้

1.1 ศึกษาแนวคิด
ทฤษฎีจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่
เกี่ยวข้องกับการบริหารโดยใช้โรงเรียน
เป็นฐาน ได้กรอบแนวคิดดังนี้ 1) การ
กระจายอำนาจและการบริหารจัดการ
การศึกษา 2) การบริหารแบบมีส่วนร่วม
3) การบริหารจัดการโรงเรียนที่ดี

1.2 สร้างแบบสอบถาม
(Questionnaire) มี 3 ตอน คือ ตอน
ที่ 1 มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ
รายการ (Check Lists) ตอนที่ 2 มี
ลักษณะเป็นแบบประมาณค่า (Rating
Scale) โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ และตอน
ที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด
(Open Ended Form)

1.3 การศึกษาสภาพ
ปัญหา และแนวทางพัฒนาการบริหาร
โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของ
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3
โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย
(Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
(Standard Deviation) ด้วยโปรแกรม
สำเร็จรูป และสรุปประเด็นข้อเสนอแนะ
แนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้
โรงเรียนเป็นฐาน

1.4 นำประเด็นข้อ
ค้นพบจากการศึกษาสภาพ ปัญหา การ
บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็น
ประเด็นในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-
depth Interview) จากผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 10 คน โดยวิธีการเลือกแบบ
เจาะจง (Purposive Sampling)

1.5 วิเคราะห์แบบ
สัมภาษณ์เชิงเนื้อหาแล้วสังเคราะห์สร้าง
เป็นร่างแนวทางการพัฒนาการบริหาร
โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

ระยะที่ 2 การประเมินแนว
ทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียน
เป็นฐานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์
เขต 3 แบ่งออกเป็น 2 ชั้น ดังนี้

2.1 การยกร่างแนว
ทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียน
เป็นฐาน โดยร่างคู่มือแนวทางการ
พัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
แล้วสร้างแบบประเมินความเหมาะสม
ความเป็นไปได้ และประโยชน์ที่ได้รับ
ของกลุ่มแนวทางการพัฒนาการบริหาร
โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีลักษณะเป็น
แบบประเมินค่า (Rating Scale) โดย
แบ่งเป็น 5 ระดับ

2.2 การประเมินความ
เหมาะสม ความเป็นไปได้ และ
ประโยชน์ที่ได้รับ ของแนวทางการ
พัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน โดย
วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive
Sampling) ซึ่งคัดเลือกจากผู้ที่มี
ประสบการณ์ด้านการจัดการศึกษาและ
เป็นที่ยอมรับของชุมชน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน
ของกลุ่มตัวอย่างจากแบบสอบถาม โดย
วิเคราะห์ความถี่และคิดเป็นร้อยละ

2. วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย
(Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
(Standard deviation) จาก
แบบสอบถาม ตอนที่ 2 เกี่ยวกับสภาพ
ปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป แล้วนำมาแปล
ความหมายโดยเปรียบเทียบเกณฑ์การ
แปลความหมาย ของ บุญชม ศรี
สะอาด. (2554 : 121)

3. สรุปรูปข้อเสนอแนะ
เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหาร
โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตอนที่ 3 โดย
การรวบรวมคำตอบและจัดกลุ่มตาม
ประเด็นกรอบแนวคิดการวิจัย

4. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน
ของผู้ถูกสัมภาษณ์ โดยการแจกแจง
ความถี่ (Frequency Distribution) และ
หาร้อยละ (Percentage)

5. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบ
สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 โดยการวิเคราะห์
ข้อมูลและจัดกลุ่มเนื้อหาจากข้อมูลที่เก็บ
รวบรวมได้นำมาหาข้อสรุป ตามกรอบ
แนวคิดในการวิจัยโดยการเขียนเชิง
พรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive
Analysis)

6. วิเคราะห์ความคิดเห็น
ของผู้ทรงคุณวุฒิ จากแบบประเมินความ
เหมาะสม ความเป็นไปได้ และ
ประโยชน์ที่ได้รับ ด้วยค่าเฉลี่ย (Mean)
และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard
deviation) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับน้อย

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 มีดังนี้ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการบริหารจัดการศึกษาต้องมีความรู้ความเข้าใจที่ดีเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบด้านการบริหารจัดการ คณะกรรมการสถานศึกษามีการประชุมแลกเปลี่ยนร่วมกับบุคลากรภายในสถานศึกษา สถานศึกษาควรประสานความร่วมมือกับชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา ส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ การยกย่องแนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ความเหมาะสม

ความเป็นไปได้ ประโยชน์ที่ได้รับโดยรวมอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ค้นพบประเด็นที่สมควรนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่ามีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากเป็นลำดับแรกคือ ด้านการบริหารจัดการโรงเรียนที่ดี ทั้งนี้เนื่องจากว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management : SBM) เป็นรูปแบบการบริหารที่ให้สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ และอิสระในการตัดสินใจบริหารภารกิจด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังสถานศึกษา และจัดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาทำหน้าที่กำกับ ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษา ดังจะเห็นได้จากผลการศึกษาที่พบว่า ครู ผู้บริหาร

สถานศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษา มีความคิดเห็นว่าเป็นการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือด้านการบริหารจัดการโรงเรียนที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สฤณี จิตนอก (2550 : 207-216) ที่ได้ศึกษาเรื่องการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามทัศนะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี (กรณีศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา) และพบว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญมี เดิมกะยอม (2551 : 123 -128) ที่ได้ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนที่เปิดทำการสอน ช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่า สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นครินทร์ เหลือบุญชู (2554 : 87-92) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม และพบว่า สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหาร

โรงเรียนสังกัดเทศบาล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

2. ปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่า มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับน้อย โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยเป็นลำดับแรกคือ ด้านการกระจายอำนาจและการบริหารจัดการศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากว่า ครู ผู้บริหารสถานศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษา ได้รับการอบรมและพัฒนาเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารงานอย่างต่อเนื่อง มีวิสัยทัศน์ร่วมกันที่ชัดเจน โดยการเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการบริหาร การตัดสินใจ ร่วมจัดการศึกษานำไปสู่การบริหารจัดการทรัพยากรต่างๆ ภายในโรงเรียนให้เกิดผลดีต่อคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วัลภา พูนชัย (2550 : 79-85) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาปัญหาและแนวทางพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า มีปัญหาโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วัลลิกา โสดาทิพย์ (2551 : 66-67) ได้ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารในโรงเรียนสังกัด

กรุงเทพมหานคร พบว่า ปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครโดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญมี เดิมกะยอม (2551 : 123-128) ที่ได้ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนที่เปิดทำการสอน ช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่า ปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานโดยภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย เช่นเดียวกัน

3. ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 3 พิจารณาจากการวิเคราะห์เนื้อหา ดังนี้ สถานศึกษาควรประสานความร่วมมือกับชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา ผู้บริหารควรวิเคราะห์ภารกิจและบุคลากรภายในสถานศึกษาเพื่อกระจายอำนาจได้อย่างเหมาะสม จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับท้องถิ่น โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมผู้เรียนให้มีทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ และนำหลักธรรมาภิบาลมาจัด

ระเบียบภายในองค์กร สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วลลิกา โสดาทิพย์ (2551 : 66-67) ที่ได้ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ได้ระบุข้อเสนอแนะไว้ว่า ควรให้คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการศึกษา มีเวลาร่วมกิจกรรมการศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วลภา พูนชัย (2550 : 79-85) ที่ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาปัญหาและแนวทางพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนครราชสีมา ได้ระบุแนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไว้ว่า ครูควรมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการวัดผลและประเมินผลการเรียน โรงเรียนควรจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาบุคลากรและจัดสวัสดิการที่ตอบสนองความต้องการของครูและบุคลากร ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมตรวจสอบในด้านการเงินและงบประมาณ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วาสนา สายทอง (2553 : 98-102) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาในอำเภอแม่วงก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ว่า ควรติดตามความก้าวหน้าสรุปผลและนำไปปรับปรุงแก้ไข และวางโครงสร้างการบริหารงานบุคคลที่เป็น

ระบบ คณะกรรมการสถานศึกษามีความรู้ กำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ และแผนพัฒนาการศึกษาสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน มอบหมายหน้าที่สอดคล้องกับความสามารถ ระดมทรัพยากรท้องถิ่นมาช่วยในการจัดการศึกษา จัดการศึกษาสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ ติดตามและตรวจสอบระบบการประกันคุณภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

จากผลการวิจัย พบว่าสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมมีสภาพการปฏิบัติค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด และเมื่อศึกษาปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบว่า ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมมีปัญหาการปฏิบัติค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1.1 ควรประชุมเพื่อสร้างความตระหนัก ให้ความรู้และทักษะแก่ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา

1.2 กำหนดเป้าหมายการพัฒนาสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนและท้องถิ่น

1.3 สร้างระบบการเงินและงบประมาณให้เหมาะสม กำกับ ติดตาม และนิเทศการบริหารจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

1.4 ศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีบริบทคล้ายกัน

1.5 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.6 สำรวจและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้สำคัญของผู้เรียนและชุมชน

1.7 นำหลักธรรมาภิบาลเข้ามาจัดระบบระเบียบภายในองค์กร

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานระหว่างเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อทราบข้อแตกต่างเกี่ยวกับการดำเนินงานและนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขให้เป็นแนวเดียวกัน

2.2 ควรศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

2.3 ควรศึกษาโรงเรียนต้นแบบควบคู่กับการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อหาแนวทางพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

เอกสารอ้างอิง

- นครินทร์ เหลือบุญชู. (2554). การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็น
ฐานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม. วิทยานิพนธ์ ค.ม.,
มหาวิทยาลัยนครพนม, นครพนม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. (2553). พื้นฐานการวิจัยการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 6).
ภาพสิทธิ์ : ประสานการพิมพ์.
- บุญมี เดิมกะยอม. (2551). สภาพ และปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ทำการ
เปิดสอน ช่วงชั้นที่ 1 – 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2.
วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, ชัยภูมิ.
- วัลภา พูนชัย. (2550). การศึกษาปัญหาและแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียน
เป็นฐานของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ค.ม.,
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา.
- วัลลิกา โสดาทิพย์. (2551). สภาพและปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของ
ผู้บริหารใน โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัย
ราชภัฏจันทรเกษม, กรุงเทพฯ.
- วาสนา สายทอง. (2553). แนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาใน
อำเภอแม่वंก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2. วิทยานิพนธ์
ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นครสวรรค์.
- ศรีนวล กล้าหาญ. (2550). การปฏิบัติตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
ตามทัศนะของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่สุพรรณบุรี เขต 3.
วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ลพบุรี.
- ศักดิ์จิต มาศจิตต์. (2550). การพัฒนารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 11. วิทยานิพนธ์ ศษ.ด.,
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- สุฤษฎี จิตนอก. (2550). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามทัศนะของคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี (กรณีศึกษา
ระดับชั้น ประถมศึกษา). วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี,
ลพบุรี.

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3. (2556). *แผนปฏิบัติการ
ปีงบประมาณ 2556*. กาฬสินธุ์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
กาฬสินธุ์ เขต 3.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ ฯ:
พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2549). *ตัวบ่งชี้การบริหารฐานโรงเรียน*.
กรุงเทพฯ ฯ: 21 St Century.
- เสาวนิตย์ ชัยมุสิก. (2544). *การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อการประกันคุณภาพ
การศึกษา*. กรุงเทพฯ ฯ: บัณฑิตพอยท์.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2543). *การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของ
สถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน(School-Based
management)*. กรุงเทพฯ ฯ: อรุณลาดพร้าว.